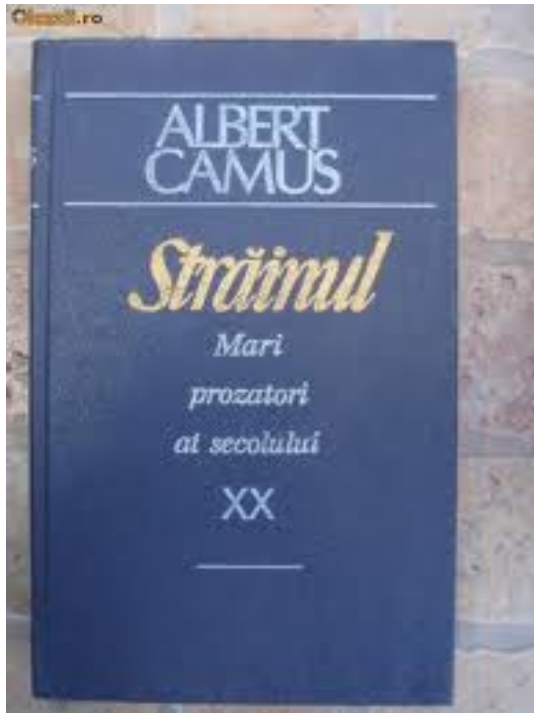




Cărțile ne oferă un nesfârșit prilej de a constata că ficțiunea și realitatea se pot deosebi cu greu în viața de fiecare zi.

Romanul lui Camus, îmi confirmă o dată în plus acest lucru. Personajul principal, un străin în sensul că nu se poate adapta la teatrul ieftin pe care majoritatea oamenilor îl joacă, sfârșește prin condamnarea și executarea sa la moarte în urma unei crime pe care, e adevărat, a comis-o. Dar la fel de adevărat e faptul că dacă ar fi jucat acel teatru, sau ar fi purtat cu sine masca potrivită la momentul potrivit, ar fi putut schimba condamnarea la moarte cu niște ani de detenție.

Probabil că Meursault (eroului romanului) ar fi trebuit să ia lecții de pantomimă de la poporul nord-coreean, care știe întotdeauna să-și plângă conducătorii cât se poate de convingător. Convingător pentru unii, că pentru alții...

Mama lui Meursault și-a trăit ultimii ani de viață într-un azil de bătrâni din Algeria, care pe atunci era posesiune franceză.

*Când a ajuns acolo," În primele zile când a venit la azil, plângea des. Dar asta din pricina obișnuinței. După câteva luni, ar fi plâns dacă ai fi luat-o de la azil. Tot din pricina obișnuinței ."*

Meursault e chemat la înmormântarea mamei sale, unde se comportă atipic- pentru unii- pentru un fiu care-și pierde mama. Acolo îi vede pe ceilalți bătrâni veniți să-și la revedere de la fosta lor colegă.

*„Mă mira că nu vedeam pe obrazul lor ochii, ci numai o luminiță lipsită de strălucire în mijlocul unui cuib de riduri.”*

Faptul că la înmormântarea mamei n-a fost destul de “convingător” în durerea lui va contribui mult la creionarea personalității pe care acuzarea i-o va face în timpul procesului de crimă în care va fi acuzat.

Pentru eroul romanului viața își reia cursul firesc în primele luni după înmormântarea mamei. Cunoaște o femeie cu care petrece momente de neuitat.

*„Apa era rece si eram încântat să înot. Împreună cu Maria, ne-am îndepărtat mult de țărm, simțindu-ne de acord atât în gesturile cât și în mulțumirea noastră”.*

*"Era aceeași explozie roșie. Pe nisip, marea răsufla cu toată respirația rapidă si înăbușită a valurilor ei mici. Mergeam încet spre stânci și simțeam cum mi se umflă tâmpilele sub razele soarelui. Toată căldura se proptea în mine și se împotriva înaintării mele.”*

O întâmplare în care a intrat fără să vrea se termină cu câteva focuri de armă trase asupra unui arab. Un coleg al lui Meursault, un proxenet, are de “rezolvat” niște conflicte mai vechi cu niște arabi.

*„Eram gata să plecăm când deodată Raymond mi-a făcut semn să mă uit peste drum. Am văzut*

*un grup de arabi care [...] ne priveau în tăcere, dar după obiceiul lor, ca și cum n-am fi fost altceva decât nici mai mult nici mai puțin niște bolovani sau niște pomi uscați."*

*„Trecuseră două ceasuri de când ziua nu mai înainta, două ceasuri de când aruncase ancora într-un ocean de metal în clocot. La orizont a trecut un vaporeș și mai mult am ghicit pata lui neagră la capătul privirii mele, deoarece nu încetam să mă uit la arab. Fără să se ridice, arabul a scos cuțitul pe care mi l-a arătat în soare. Lumina a țâșnit din oțel ca o lamă lungă, strălucitoare, care mă lovea în frunte. În aceeași clipă, sudoarea adunată în sprâncene a curs dintr-o dată pe pleoape și le-a acoperit cu un val călduț și gros. Ochii îmi erau orbiți îndărătul acestei perdele de lacrimi și sare. Nu mai simțeam decât chimvalele soarelui pe frunte și, indistinct, păiosul strălucitor țâșnit din cuțitul aflat în continuare în fața mea. Această sabie fierbinte îmi ardea genele și-mi scormonea ochii îndurerați. Atunci s-a clătinat totul. Marea a exalat o suflare densă și fierbinte. Mi s-a părut că cerul se deschide pe toată întinderea lui ca să slobozească o ploaie de foc. Toată ființa mi s-a încordat și mi s-a crispat mâna pe revolver. Trăgaciul a cedat, am atins pânțele lustruite al patului armei și aici, în zgomotul deopotrivă sec și asurzitor, a început totul. M-am scuturat de sudoare și de soare. Am înțeles că sfârâmasem echilibrul zilei, liniștea excepțională a unei plaje pe care fusesem fericit. Atunci, am tras încă patru focuri asupra unui trup inert în care gloanțele pătrundeau fără să se vadă. Și era ca și cum aș fi bătut patru bătăi scurte, în poarta nenorocirii."*

Partea a doua a romanului e cea în care Albert Camus ne face să ne gândim la raportul care există între hazard și acțiunile noastre conștiente. Trec mai multe luni de detenție până când eroul romanului va fi condamnat, perioadă suficient de lungă pentru a-și rememora faptele pentru care a fost inculpat, dar și momentele mai importante ale vieții sale.

Spuneam că de multe ori trebuie să ne comportăm ca restul oamenilor. Altfel, marginalizarea noastră e ca și asigurată. Pentru Meursault răspunsurile cinstite în fața judecătorului sunt fapte care-i agravează situația.

*„Judecătorul s-a ridicat atunci în picioare ca și cum mi-ar fi dat a înțelege că interogatoriul se terminase. M-a întrebat numai, cu același aer puțin obosit, dacă regretam fapta mea. M-am gândit și am spus că nu simțeam atît regret veritabil, cât o oarecare plictiseală. Am avut impresia că nu mă înțelege."*

*"Procesul meu își urma cursul, după expresia aceluiași judecător. Uneori, de asemenea, când conversația era de ordin general, luam și eu parte. Începeam să mă simt ușurat. Nimeni, în*

*aceste ceasuri, nu era răutăcios cu mine. Totul era atât de firesc, de bine orînduit și de sobru jucat încît aveam impresia ridicolă că "fac parte din familie". Și, la capătul celor unsprezece luni cât a durat instrucția, eram aproape mirat, pot să spun, că nu mă bucurasem niciodată de altceva decît de aceste clipe rare în care judecătorul mă ducea pînă la ușa cabinetului său, bătându-mă pe umăr și spunîndu-mi prietenește: "Gata pentru astăzi, domnule Antihrist".*

În unele momente, Meursault își închide ochii și visează.

*„Mi se făcea dor să fiu pe plajă și să cobor spre mare. Închipuindu-mi zgomotul primelor valuri sub tălpile picioarelor, intrarea corpului în apă și senzația de libertate pe care astfel aș fi aflat-o, simțeam deodată cât de apropiate erau zidurile închisorii mele. Dar asta a durat numai cîteva luni. După aceea nu mai aveam decît gânduri de prizonier. Dacă aș fi fost nevoit să trăiesc în scorbura unui copac uscat fără altă ocupație decît să privesc culoarea cerului deasupra capului meu, încetul cu încetul m-aș fi obișnuit. Aș fi așteptat trecerea stolurilor de păsări călătoare sau ciocnirea norilor așa cum așteptam aici cravatele bizare ale avocatului meu.”*

De fapt,

*„zilele puteau să fie în același timp lungi și scurte. Lungi de trăit, fără îndoială, dar atât de lungite încât în cele din urmă se revărsau unele asupra altora. Își pierdeau numele. Cuvintele ieri și mâine erau singurele care își păstrau pentru mine un sens.”*

*„M-am privit în gamela mea de tablă. Mi s-a părut că figura mea rămânea serioasă chiar când încercam să-i zîmbesc. Am fluturat-o pe dinaintea ochilor. Am zâmbit, dar ea a păstrat aceeași expresie severă și tristă.”* Ni se confesează eroul romanului.

Drumul de la închisoare la sala de judecată, făcut în mașina autorităților, era singurul prilej de a rememora o parte din mirosurile sau din zgomotele specifice orașului, atât de familiare.

*„Ieșind din Palatul de Justiție ca să mă urc în mașină, am recunoscut o clipă mirosul și culoarea serii de vară. În întunericul închisorii mele călătoare, am regăsit unul câte unul, ca din adâncul*

*oboselii mele, toate zgomotele cunoscute ale unui oraș pe care-l iubeam și al unui ceas anume în care mi se întâmpla să mă simt împăcat."*

Procurorul cere condamnarea la moarte a inculpatului, bazându-se, mai ales, pe comportamentul atipic al acuzatului în perioada premergătoare săvârșirii crimei.

*„Procurorul s-a ridicat atunci foarte grav și, cu o voce care mi s-a părut cu adevărat emoționată, cu degetul îndreptat spre mine, a articulat rar: "Domnilor jurați, a doua zi după înmormântarea mamei sale, acest om făcea baie în mare, începea o legătură nelegitimă și se ducea să râdă la un film comic. Nu mai am nimic să vă spun." S-a așezat tot într-o tăcere desăvârșită."*

*"Vă cer capul acestui om, a spus el, și vi-l cer cu inima ușoară. Deoarece, dacă mi s-a mai întâmplat în cursul carierei mele destul de îndelungate să cer pedepse capitale, n-am simțit niciodată atât de mult ca astăzi această îndatorire compensată de oroarea pe care o simt în fața unui chip omenesc pe care nu citesc altceva decât monstruozitate."*

Inculpatului i se aduce la cunoștință sentința.

*„Președintele mi-a spus repede și într-o formă ciudată că mi se va tăia capul într-o piață publică în numele poporului francez. Mi s-a părut atunci că înțeleg sentimentul pe care-l citeam pe toate chipurile. Sunt convins că era respect. Jandarmii erau foarte blânzi cu mine."*

Spuneam că răspunsurile sincere din timpul anchetei și comportamentul firesc pentru el la înmormântarea mamei au fost faptele agravante care i-au hotărât soarta în timpul procesului. După aflarea sentinței, Meursault rămâne sincer cu el însuși și cu cei din jur. Preotul venit să-l izbăvească de păcate are parte de refuzul unui om care nu crede în divinitate, indiferent de consecințe.

*„Preotul și-a ridicat brusc capul și m-a privit drept în față : "De ce, mi-a spus el, refuzi să mă primești ?" Am răspuns că nu cred în Dumnezeu. A voit să știe dacă sunt sigur de asta și am spus că nu aveam îndoieli asupra aceluia lucru: asta mi se părea o problemă fără importanță."*

*„Și-a întors privirea de la mine și, tot fără să-și schimbe poziția, m-a întrebat dacă nu vorbeam astfel din prea mare disperare. I-am explicat că nu eram disperat. Mi-era numai frică, asta era firesc. "Dumnezeu te-ar ajuta atunci, a observat el. Toți cei pe care i-am cunoscut în situația dumitale se întorceau spre El". Eu am convenit că acesta era dreptul lor. Asta dovedea de asemenea că ei aveau timp. Cît despre mine, eu nu voiam să fiu ajutat și îmi lipsea tocmai timpul ca să mă interesez de ceea ce nu mă interesa.”*

*„Sunt sigur că ți s-a întâmplat să dorești o altă viață." I-am răspuns că bineînțeles, dar asta nu avea mai multă importanță că a dori de pildă să fii bogat, să înoți foarte repede sau să ai o gură mai frumoasă. Era de același ordin. Dar el m-a oprit și voia să știe cum vedeam eu această viață. Atunci am strigat: "O viață în care aș putea să-mi amintesc de aceasta de aici" și pe loc i-am spus că mă săturasem.”*

*„Dar eram sigur de mine, sigur de orice, mai sigur decât el, sigur de viața mea și de moartea ce avea să vie. Da, n-aveam decât atât. Dar cel puțin stăpâneam acest adevăr tot atât cât mă stăpânea și el pe mine. Avusesem dreptate, mai aveam încă dreptate, aveam întotdeauna dreptate. Trăisem într-un fel și aș fi putut trăi într-alt fel. Făcusem ceva și nu făcusem altceva. Nu făcusem un lucru, dar făcusem altul. Ei și ?”*

Zilele nesfârșite de așteptare a execuției îl mai conving pe Meursault de un crud adevăr. Omul este singur chiar dacă e înconjurat de oameni. Teama de singurătate pune stăpânire pe condamnatul la moarte din romanul lui Camus.

*„Pentru ca totul să se consume, pentru ca să mă simt mai puțin singur, nu-mi mai rămânea decât să doresc în ziua execuției mele mulți spectatori care să mă întâmpine cu strigăte de ură.”*

Da, posibil ca izolarea, excluderea în afara legăturilor cu alți oameni să fie lucrul cel mai greu de suportat...

Intr-un interviu în care vorbește despre eroul romanului său, Albert Camus spune:

*„...eroul romanului este condamnat pentru că nu participă la joc. În acest sens, el apare ca un*

*străin societății în care trăiește, zăbovește, rămâne pe dinafara, în suburbiile vieții private, solitare, plină de voluptate. De aceea, cititorii au fost tentați să-l asemene unei epave. Meursault nu se supune regulilor jocului. Răspunsul este simplu: refuză să mintă."*

Meursault refuză să mintă. Dar cu ce preț, oameni buni!...